

Mágnás Elza kosarától Nagy Mária kofferéig

Írta: Borbély Zoltán

Kevesen tudják, hogy a főkapitányság épületében a rendőrségnek gazdag bűnügyi múzeuma van, ahol megtaláljuk mindazokat a «corpus delicti»-ket, melyek egy-egy régebbi nagy bűnesetben fontos szerepet játszottak. Ez a különös múzeum csak nem régen bővült meg újabb tárggyal, a szolnoki halálkofferral, melybe Schreiber Tamás József gyömösölte bele áldozatát, Nagy Máriát.

Amilyen tárgy a bűnözők praksziséban csak előfordul, az mind fellelhető itt. A legközönségesebb álculestől a legmodernebb kasszafúró gépekig, a hamiskártyások leleplezett trükk-számái, a különféle szélhámosságok érdekes bizonyítékai, bombák, hamis pénzek, egyes gyilkosságok helyszíni képe, hamisított végrendeletek és értékpapírok, a hirhedtebb gonosztevők vagy a nagy szenzációt felvert gyilkossági bűnyügek áldozatainak arcmásai mind itt sorakoznak egymás mellett.

A főkapitányság egyik földszinti, hatalmas termében van elhelyezve ez a múzeum. Nemrégén helyezték át ide, mert kevéssel ezelőtt még a főkapitánysági épület egy dohos, nyirkos szobájában volt bezúfolva minden és bizony nagyon sok, bűnügyi szempontból értékes tárgy tönkrement. A mai múzeumot Kelety Géza dr., tudós főkapitányhelyettes állította össze és dolgozta fel nagy szaktudásával annak anyagát.

A bejárattal szemben, a fal mellett egy hatalmas kosár áll. Közönséges, nagy ruháskosár. Ezt a kosarat 15 évvel ezelőtt találták a befagyott Duna jegén s titkának kiderítése a budapesti rendőrség egyik legnevezetesebb és legsikeresebb teljesítményéhez tartozik. Ennek a kosárnak a titka ugyanis a meggyilkolt Mágnás Elza

holtteste volt, melyet a gyilkos Nick Gusztáv ebbe a kosárba préselt bele és azzal a gondolattal dobott egy magaslati helyről a Duna jegére, hogy a nehéz kosár súlya zuhanásában átöríti a jégpáncélt és alatta örökre elmerül a szörnyű bűn bizonyítéka.

Egy nagyobb vitrinben s mellette valamivel távolabb egy asztalon a hamiskártyások szerszámai vannak kitergetve. Cinkelt kártyák, fekete szemüveg, melynek egyik részén alig észrevehető tükör van, hamis zsetonok és így tovább. A vitrinben egy igen furfangos szélhámos trükkjét is látjuk.

A Bertillon-féle testmérésgép, melyet a daktiloszkópia bevezetése előtt használtak a bűnözők csoportosításánál.

Fiatalember volt Boldizsár Elek és nyakig úszott az adósságban. Különös módját eszelte ki annak, miként tud hitelezőtől megszabadulni, akik már naponta nyaggatták s nem hagytak nyugtot neki. Egy éjszaka kiment a budafoki temetőbe, egy régi sírt felhantolt s tejéjébe beszúrt egy új keresztet, melyre saját nevét írta rá. Másnap elment az egyik nyomdába, megrendelte saját gyászjelentését s azt elküldötte a hitelezőinek.

Boldizsár Elek közben szállást változtatott és így a régi lakásán csak annyit tudtak felelni a hitelezőknek, hogy a fiatalembert már hetek óta nem látták. A hitelezők talán bele is nyugodtak volna ebbe a hirtelen halálba, ha valamelyikük az utcán nem találkozik szemben Boldizsárral és csalásért feljelentést nem tesz ellene a rendőrségen.

A bűnügyi múzeum egyik falán, hatalmas táblán különös fegyverzetek vannak kiállítva. Egy «csendőrpuska», melyet ha közelről megnéz az ember, azt látja, hogy a cső bádogból van, a kakas egy szódásüveg szifonjáról került le s a szurony egy közönséges, összekalapált pléhdarab. Mellette lóg a «csendőr csákó» is, ez azonban nem más, mint egy közönséges keménykalap, melybe kakastoll van szúrva.

Igen érdekes, hogy miként került ez a «felszerelés» a bűnügyi múzeumba. Egy cigányzenésztől ellopták a pénzét a társai. Erre a zenész elhatározta, hogy visszaszerzi a «lovét». Gyenge testalkatú legény volt, nem mert ököltre menni velük, ezért elhatározta, hogy cselhez folyamodik. Egy fadarabból puskaagyat faragott, kakasnak egy eldobott szódásüveg szifonját rakta fel, bádogból csövet formált, fekete, kopott kemény kalapjába kakastollat tűzött és még arra is vigyázott, hogy az előírt derékszija is meg legyen, egy fekete rongydarabra, valamilyen csillogó rézdarabot rakott és így indult el társai felé, hogy visszaszeresse a pénzét. Azok a közelítő és felvillanó csendőrszuronyra megijedtek, az álcsendőr pedig már messziről kiabált, hogy az elrabolt pénzért jött. A társaság elmenekült,

Ebben a vitrinben őrzik a nagyobb szélhámosságok bűnjeltek.

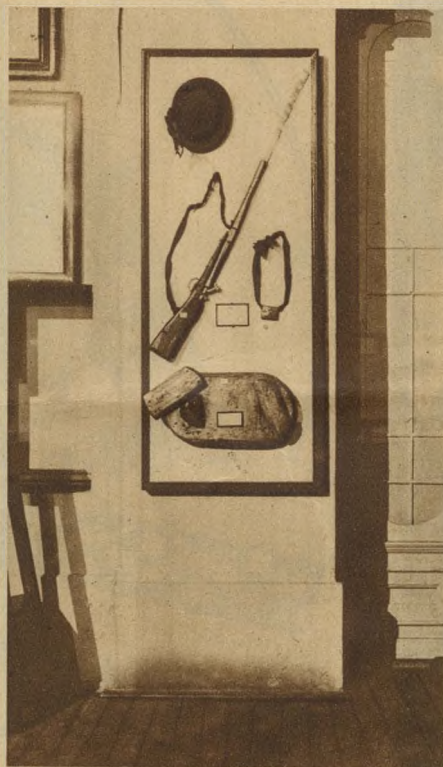
«Pénzgyártó» csodamasina.

Kasszafúró és betörőszerszámok.

használták, tizenegyféle mérést kellett vele eszközölni, hogy a bűnözőről felvegyék a sajátossági adatokat. Természetesen, amióta a sokkal egyszerűbb és feltétlenül megbízhatóbb daktiloszkópiát bevezették, a Bertillon-féle mérőgép múzeumba került.

Érdekes megfigyelni azt a technikai haladást, melyet a kasszafúrók és betörők a szerszámaiknak tökéletesítésében mutatnak. Külön szekrényben sorakoznak fel a különféle álkulcsok, feszítők, kasszafúrók, hegesztők. Ennek a szekrénynek legérdekesebb tárgyai a Papakosztá-féle első modern kasszafúró szerszámok. Papakosztá előkelő és gazdag görög nagykereskedő

Az álesendő cigány felszerelése.

volt, aki barátjával Affendatis Perikles vállalkozóval és Stalió orvossal gyakran utazott külföldre. Érdekes, hogy akármelyik világvárosban megfordultak, mindenütt nagystílű kasszafúrás történt ezalatt. Az egész világ rendőrsége kereste lázasan a hírhedt kasszafúrókat, akik a bűnöző világban legelőször használtak modern, angol acélból készült szerszámokat. Papakosztát és társait, akiket a többi országok rendőrségei még csak gyanuba sem mertek fogni, a budapesti rendőrség leplezte le és fogta el.

Papakosztának az óvatosságban méltó követői voltak a Salzer testvérek, szintén hírhedt kasszafúrók, akik szerszámaikat külön erre a célra ké-

de a pénzt otthagyták egy szekéren. A zenész éppen el akarta vinni a pénzét, amikor az egyik cigány visszalopakodott és rájött, hogy a csendőr nem igazi csendőr, hanem cigány. Visszakiabálta a többit és véres verekedés kezdődött, melynek fináléja a csendőrségen, illetőleg a rendőrségen ért véget.

Igen érdekes bűnjel a pénzhamisító készülék is, amely nem egyéb, mint egy nagy, közönséges fadoboz, melyre fogaskerekek vannak kívülről szerelve. A háború alatti papírpénz-időből való ez a bűntárgy, amely a szélhámosoknak gazdag kereseti lehetőséget nyújtott. Többen járták az országot, főleg a kis falvak korcsmaiba ültek be ezek a szélhámosok és amikor egy-egy gazdaember panaszkodni kezdett a nehézség miatt, a szélhámos bizalmasan vegyült a beszélgetésbe és súgta, hogy könnyű ezen segíteni. A szélhámos elment a gazdához, az összehívta a sógorságot, komaságot, mert ezután nem kell dolgozni, annyi pénzük lesz, mint a pelyva. A szélhámos egy nagy fadobozt vett elő, forgatott egyet a fogaskereken s a családjából a falusiak nagy álmétkodására egy rendes tízkoronás papírpénz hullott elő. A falusiak mindjárt ki is próbálták, egyikük átszaladt a korcsmába, nem volt semmi hiba, a pénz elfogadta a korcsmáros, még vissza is adott belőle. A rokonság a bizalmas megbeszélés után összeadta azt a kissé borsos összeget, amit a szélhámos a csodagépért kért. Amikor az ismeretlen eltávozott, forgatták is nyakra-főre a masinát, de az ötödik, vagy hatodik forgatás után a gép felmondta a szolgálatot, nem fogott a klisé, nem adott már tízkoronást, hanem csak közönséges papírt.

A régi rendőrségnek egyik legfontosabb segédeszköze volt az Alfonse Bertillon testmérő gépe. Míg a daktiloszkópiát nem ismerték, ezzel a rendszerrel csoportosították a bűnözőket. A személyazonosság megállapítására

Mágnás Elza kosara, mellette a falitáblán a Salzer testvérek kasszafúró ruhája.

szítt plaszttronban vitték magukkal, melyet feltűnés nélkül hordtak mellény és kabát helyett.

Jólsikerült hamispénzek is találhatók ebben a múzeumban. Az ezüst koronástól a százkoronás papírpénzig minden címllettel megpróbálkoztak a hamisítók. Ezek között kétségtelenül a Takács Zoltán-féle hamis 20 koronás arany a legsikerültebb, melyekkel a szélhámos elég hosszú ideig prosperált is. Ugyancsak bő gyűjteménye van a hamis részvényeknek és a szelvényeknek is, melyekben különösen a tőzsdei konjunktura alatt volt bő forgalom. Szerepel ezek között egy hamis végrendelet is, melyet Bakti Gyuláné, Fülöp Gizella készített el igen ügyesen. Baktiné, amikor megtudta azt, hogy Gelléri János fővárosi bizottsági tag haldoklik, elkészített egy végrendeleti szöveget, amely szerint Gelléri ő rá hagyja a vagyonát. Bejutott a haldoklóhoz és a végrendeletet egy óvatlan pillanatban aláíratta a félig eszméletlen emberrel s majd ezután tanuk nevét hamisította az írás alá.

A bűnesetek, különösen a gyilkosságok nyomozásánál nem egyszer történik meg, hogy a halott arcát rekonstruálni kell, hogy agnoszkálhassák. Ez a művelet, az úgynevezett monlage eljárással történik. Hogy fénykép után milyen tökéletesen lehet rekonstruálni az arcot, a bűnügyi múzeum egy tragikomikus szerepű bűnjel bizonyítja. Évekkel ezelőtt a Lágymányos vizéből egy oszlásnak indult holttestet húztak ki. A nyomozás nem tudta megállapítani az áldozat kilétét. A feltevés az volt, hogy egy budapesti mészárosmesterrel lehet azonos, akinek eltűnését abban az időben bejelentették a rendőrségen. A mészárosmester fényképe alapján a hulla arcáról monlage eljárással másolatot vettek. Közben azonban a mészárosmester megkerült és a rendőrségen a saját holttestének arcát látta viszont. A «hasonmás» múzeumba került.

DR. PAJOR SZANATORIUM

== ÉS VIZGYÓGYINTÉZET ==

BUDAPEST, VIII., VAS-U. 17.

A főváros legkedveltebb
gyógyintézete.